

{ EMEK }

İstihdam yasası geçti sırada ne var?

DİLAY İNKAYA

AKP neoliberal politikaları gereği çıkardığı yasalara bir yenisini daha ekledi. Yasanın adı kulağa hoş geliyor: "İstihdam paketi". Ancak yasanın içeriğine bakıldığında düpedüz bir istihdamsızlaştırma yasası, dahası sermayedarlara kaynak aktarma yüklerini azaltma çabası demek yerinde olacak.

Yasa emekçilerin işsizlik sorunuyla en derinden yüzyüze olan gençlerin, kadınların lehineymiş imajı verilerek çıkarıldı. Oysa yasanın lehine olduğu tek kesim sermayedarlar.

Yasa neleri değiştiriyor, değişiklikler gerçekte ne anlama geliyor?

Eski hükümlü ve terör mağdurlarının özel sektörde istihdam zorunluluğu kaldırılıyor, engelli istihdam zorunluluğu ise yarıyarıya düşürülüyor. Böylece zaten iş bulmakta en çok zorlanan kesim olan hükümlüleri ömür boyu işsizliğe mahkum ediyor. Yaratılan çaresizliğin yolunun suça teşviğe çıkacağını söylemek de çok aykırı olmasa gerek. Engellilerle ilgili düzenleme onların işsizliğinin ve istihdam sorununun asıl kaynağı onların engellilikleriye bu durumu görmezden gelip engelli istihdam zorunluluğunu azaltarak, pozitif ayrımcılıktan vazgeçerek toplumsal yaşama dahil olmakta fazlasıyla sıkıntı çeken bir kesimi eve hapsedmek anlamına geliyor. Bu türlü uygulamalar toplumsal eşitsizlik yaratıyor.

İşe alınan kadınlar ile 18-29 yaş arasındaki gençlere ait SSK primleri, 5 yıl boyunca İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak. Özel sektörün çalıştırmak zorunda olduğu yüzde 3'lük özürülü kontenjanında istihdam edilenlerin primlerini, işveren adına Hazine ödeyecek. İşsizliğin azaltılması, yatırımların istihdam odaklı artırılması amacıyla sigorta primleri işveren hissesinde 5 puanlık indirim yapılacak. Sigortalıların, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden işverenin ödeyeceği tutarın 5 puanı Hazineye karşılanacak. Bu uygulamalarla istihdamı artıracakı kisvesi altında sermayeye kaynak aktararak yükünü hafifletiyor.

Yeni pakette ağır ve tehlikeli işlerde çocuk işçi çalıştıran işverene her bir çocuk için 100 YTL idari para cezası verilemesi öngörülüyor. Mevcut düzenlemede, işveren kaç çocuk işçi çalıştırırsa çalıştırsın, bu ceza şimdiki dönem için 904 YTL. Yeni paket geçerli olursa, hükümet dokuz çocuk çalıştırmayı teşvik etmiş oluyor. Üstelik etkin bir denetim yapısı yokken bu işin para cezasıyla önlenmeye çalışılmasının caydırıcı bir anlamı yok. Üstelik çocuk emeğinden kazanılanla ceza için ödenecek miktar arasında kaçak çocuk işçi çalıştırmayı her halukarda cazip kılacak bir denge oluşturulmuş durumda.

İşverenlerin işgüvenliği sorumluluğu "İşverenler, bu yükümlülüklerinin tamamını veya bir kısmını, bünyesinde çalıştırdığı ve çıkarılacak yönetmelikte belirtilen vasıflara sahip personel ile yerine getirebileceği gibi işletme dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alarak da yerine getirebilecek" ibaresiyle muğlaklaştırıp işveren lehine hafifletiliyor. Yasa iş güvenliği mühendisi ve işyeri hekimi istihdamını daraltıyor ve işgüvenliğini piyasalaştırıyor. Temel iş sağlığı ve güvenliği önlem ve örgütlenmesi mantığını alt üst ediyor. İşgüvenliğine dair düzenleme işveren yükümlülükleri ve istihdamı daraltırken çalışanların sosyal hakkı olan iş güvenliğini zayıflatıyor. Yasayla asıl işveren ve alt işveren arasında "sözleşme yükümlülüğü" getiriliyor ve bundan kaynaklı taşeronlaşmanın yaygınlaşacağına işaret ederek bu sayede asıl işverenin sorumluluktan muaf tutulacağı bir düzenleme yapılıyor. İşgüvenliği kurullarının sadece 50 işçinin çalıştığı yerlere uygulandığı hesaba katıldığında, sıklıkla bu sayının altında işçi çalıştıran taşeron şirketler teşvik edilerek işgüvenliği sıfırlanacak ve iş kazaları artacaktır. İşçi ölümleriyle gündeme gelen Tuzla tersaneleri bu uygulamaya çok net bir örnektir. Çıkan yasanın tersine işgüvenliği mevzuatının sayıdan bağımsız bir zorunluluk haline getirilmesi gerekmektedir.

"Kreş kurma zorunluluğu bulunan işletmeler, bu hizmeti dışarıdan alabilecek" ibaresiyle işverenin kreş kurma zorunluluğu hizmet alımı esnekliğiyle muğlaklaştırılırken, 150 ve üzeri kadın işçi çalıştıran işletmelere zorunlu kılınan anaokulu açma yükümlülüğü, 500 ve üzeri işçi çalıştıran işletmelere zorunlu kılınan spor tesisi kurma zorunluluğu ise işverenin yükümlülüğünü kaldırmak gerekçesiyle ta-

mamen kaldırılıyor.

Yasanın kadın istihdamını artırmayı hedeflediği de kreş, anaokuluna dönük kimi hakları tırpanlamasından dolayı kocaman bir yalan. Kadın istihdamını artıracakı iddia edilen prim desteği hali hazırda 18-29 yaş arası tüm gençler için geçerliken yasada işverenin neden genç bir erkek değil de kadın çalıştırmayı tercih edeceği sorusuna bir yanıt ya da önlem yok. Kadınların ev içindeki emekleri toplumsallaştırılmadığı sürece bakım hizmeti kadınların omuzundan alınmadığı sürece kadınların eve hapsedilmekten kurtulup eşit bir şekilde iş yaşamına katılması sağlanamaz. Kadınların görünmeyen emeği kadın istihdamında en belirleyici unsurdur, bunu gözardı ederek toplumsal cinsiyet yaklaşımından yoksun bu düzenlemeler ancak sermayedarın yükünü hafifletmeye yarar. Kadın istihdamının önünü açacak değişiklik çalışan kadın sayısına bakılmaksızın kreş-anaokulu açma zorunluluğunun düzenlenmesiyle mümkün olabilirdi.

İşsizlik fonunda biriken işsizlerin hakkı olan maddi kaynak hükümet bütçesinden aktarılacak kaynakla yürütülmesi gereken GAP'a aktarılıyor. AKP'nin seçim yatırımı olarak yaklaştığı GAP'ın mali yükü de yine emekçilerin sırtına bindiriliyor.

AKP'nin emek düşmanı yasalarından biri olan istihdam yasası görüldüğü üzere özetle zorunlu istihdam yüklerinin hafifletilmesi, işverenin maliyetlerinin düşürülmesi, sermayeye emekçilerin sırtından para aktarılması, işsizliğin artırılması, kayıt dışı istihdamın ve taşeronlaştırmanın teşviki, kadın istihdamının düşürülmesi, sosyal hakların tırpanlanması anlamına geliyor. Sırada ne mi var? Sendikal hakları tırpanlama yasa tasarısı!